

Lausunto

27.03.2025

Asia: VN/8915/2024

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Onko teillä yleistä lausuttavaa esityskokonaisuudesta?

Keski-Uudenmaan työllisyysalue (Hyvinkään, Järvenpään, Mäntsälän, Nurmijärven, Pornaisten ja Tuusulan kunnat yhteisenä työllisyysalueena) kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta. Keski-Uudenmaan työllisyysalue kannattaa esitystä asiakkaiden palveluprosessin keventämisestä, mutta esittää samalla huolensa esitykseen sisältyvästä työvoimaviranomaisille suunnatusta uudesta velvoittavasta tehtävästä, asiakkaan työnhakuprofiilin laatimisesta. Asiakkaan työnhakuprofiiliin arvioitu laskennallinen työaika ei ole realistinen ja käytännössä palveluprosessissa säästetty aika siirtyisi uuteen velvoittavaan tehtävään. TE-uudistuksen onnistuminen edellyttäisi päinvastoin nykyistä vähäisempää asiakkaan palveluprosessin sääntelyä, jotta uudenlaisten toimintamallien kehittäminen olisi mahdollista. Esityksessä kuntaekosysteemi jää varsin vähäiseen osaan, vaikka kuntatoimijoiden tiedonsaantioikeuden lisääminen yksityisten työnvälitysyriyten rinnalla lisäisi mahdollisuuksia tehokkaamman alueellisen ekosysteemityön ja TE-uudistuksen tavoitteiden edistämiseksi.

Keski-Uudenmaan työllisyysalue haluaa myös nostaa esille yleisesti sen, ettei työnhakuvelvoitteen ulottaminen osa-aikatyötä tekeviin perustu realistisiin työllistymisnäkyymiin, eikä huomioi sen vaikutuksia työnantajiin.

Työllisyysalue vastustaa esitystä valtionosuuden pienentämisestä palveluprosessin keventämiseen liittyvien laskennallisten säästöjen perusteella, koska TE-palveluiden siirto kuntiin on toteutettu alijäämäisenä.

1. Onko teillä yleistä lausuttavaa palveluprosessista?

Keski-Uudenmaan työllisyysalueen mielestä asiakkaiden palvelutarpeeseen perustuva kevennetty palveluprosessi on kannatettavaa, jotta rajallisia resursseja voidaan kohdentaa nykyistä

tehokkaammin niitä tarvitseville. Henkilöasiakkaiden palveluprosessin sääntelyn keventämistä voitaisiin tehdä vielä hallituksen esitystä enemmän. Väljyys lainsäädännössä antaa mahdollisuuden paremmin huomioida eri asiakasryhmien tai yksittäisten asiakkaiden palveluprosessin etenemistä palvelutarpeiden mukaan mutta silti lainsäädännön rajoissa. Lisäksi se mahdollistaa aiempaa ketterämmän yhteistyön työllisyysalueen kuntien ja muiden toimijoiden kesken.

2. Koetteko alkuhaastattelun järjestämisen määräajan pidentämisen viidestä arkipäivästä kymmeneen arkipäivään kannatettavana?

Keski-Uudenmaan työllisyysalue kannattaa esitystä. Esitys tukee alkuhaastattelun lakisääteistä järjestämistä sekä työllisyysalueen lähipalveluiden organisointia.

3. Onko täydentävien työnhakukeskustelujen perustuminen asiakkaiden palvelutarpeeseen mielestänne tarkoituksenmukaista?

Keski-Uudenmaan työllisyysalueen mielestä täydentävien työnhakukeskustelujen tarve ja tiheys tulee perustua asiakkaan todelliseen palvelutarpeeseen. Nykyinen malli ei huomioi riittävästi asiakkaiden erilaisia palvelutarpeita. Kaavamainen tapaamisten aikataulu ei perustu asiakkaan palvelutarpeeseen ja voi joissain tapauksissa myös hankaloittaa yhteistyötä verkostojen ja sidosryhmien kanssa.

4. Näettekö nykyisestä muistutuskäytännöstä luopumisen ja työnhaun voimassaolon päättymisen ensimmäisestä asioinnin laiminlyönnistä kannatettavana?

Keski-Uudenmaan työllisyysalue näkee muistutuskäytännöstä luopumisessa positiivisena puolena siihen käytetyn työresurssin vapautumisen. Kuitenkin työllisyysalue tunnistaa muistutuskäytännöistä luopumisessa riskin työnhaun päättymisten kohdentumisesta asiakkaisiin, joilla on haasteita elämänhallinnassa ja itsenäisessä pärjäämisessä. Esitetty vaikutuksia minimoiva ennakkollinen muistutusjärjestelmä olisi inhimillisestäkin näkökulmasta hyvä ratkaisu.

5. Koetteko työllistymissuunnitelmien sisältöjen määrittelyn olevan palveluprosessin toimivuuden kannalta oleellisia?

Työllistymissuunnitelman on hyvä olla mahdollisimman realistinen ja asiakkaan palvelua tukeva. Tarkka sisältöjen määrittely ei ole palveluprosessin toimivuuden kannalta oleellista, Keski-Uudenmaan työllisyysalue korostaa TE-uudistuksen tavoitetta kehittää paikallisia tarpeita palvelevia verkostoyhteistyöhön perustuvia asiakaslähtöisiä palveluja, jota yksityiskohtainen säätely hankaloittaa.

Toiminnan sujuvuuden kannalta ei ole tarkoituksenmukaista kirjata täydentävien työnhakukeskustelujen päivämääriä työllistymissuunnitelmaan.

6. Koetteko asiakkaiden palveluprosessiin sisältyvien asiakastapaamisten sisältöjen määrittelyn olevan palveluprosessin toimivuuden kannalta oleellisia?

Asiakastapaamisten sisältöjen määrittely ei ole tarkoituksenmukaista eikä tarkka sääntely turvaa palveluprosessin toimivuutta tai asiakkaan tarpeen mukaisia palveluja.

1. Onko teillä yleistä lausuttavaa työnhakuvelvollisuutta koskevista muutoksista?

Keski-Uudenmaan työllisyysalue ei pidä esitettyjä muutoksia tarkoituksenmukaisina. Muutokset kuormittavat entisestään työnantajia, joilta jo nyt tulee negatiivista palautetta turhia hakemuksia lähettävistä työnhakijoista. Työnhakuvelvoite ja siihen ehdotetut muutokset olisi hyvä perustaa realistisiin työllistymismahdollisuuksiin.

2. Näettekö, että alennetun työnhakuvelvollisuuden asettamisen yhteydessä arvioitavissa seikoissa on huomioitu oleelliset tekijät?

Kyllä.

3. Tukeeko työnhakuvelvollisuutta koskevan sääntelyn yksinkertaistaminen ja tietyistä poikkeuksista luopuminen työnhakuvelvollisuuden tarkoituksenmukaista asettamista?

Keski-Uudenmaan työllisyysalue näkee, että erityisesti työnhakuvelvollisuuden ja lainsäädännön selkeyttäminen ja poikkeussäännöistä luopuminen edistävät työnhakijan ymmärrystä velvoitteistaan.

4. Työnhakuvelvollisuuteen ehdotettavat muutokset tuovat tietyt asiakasryhmät (esim. osa-aikatyössä olevat sekä henkilöt, joilla on tiedossa myönteinen muutos työnhaun tilanteeseen) yleisen työnhakuvelvollisuuden alentamisen kriteerien piiriin. Näettekö tämän kannatettavana?

Keski-Uudenmaan työllisyysalue ei kannata varauksetta osa-aikatyötä tekevien siirtämistä yleisen työnhakuvelvoitteen alentamisen kriteerien piiriin. Osa-aikatyö on tietyillä toimialoilla yleinen työaikamuoto, eikä koko-aikatyötä ole tosiasiallisesti tarjolla. Lisäksi kahden osa-aikatyön yhteensovittaminen on usein lähes mahdotonta. Osa-aikatyötä tehdään monista syistä ja esitys lisää riskiä siihen, etteivät työttömät työnhakijat hakeudu osa-aikatoihin, joihin on jo nyt haastavaa löytää työvoimaa.

1. Onko teillä yleistä lausuttavaa työtarjouksiin tehtävistä muutoksista?

Keski-Uudenmaan työllisyysalue kannattaa esitystä työtarjousten velvoittavuudesta heti työnhaun alussa. Työnvälitys on työvoimaviranomaisen ydintehtävä ja työtarjoukset ovat siihen keskeinen

työväline. 6 kk aikaraja on ollut keinotekoinen ja velvoittavuuden poistaminen on vähentänyt työtarjousten tekemistä merkittävästi.

2. Tukeeko työtarjouksiin heti työnhaun alusta alkaen ehdotettava velvoittavuus työllistymistä ja työtarjousmenettelyn tarkoituksenmukaista toimeenpanoa?

Keski-Uudenmaan työllisyysalueen näkökulmasta esitys työtarjousten velvoittavuudesta selkiyttää tilannetta ja kasvattaa työtarjousten määrää. Työtarjoukset myös antavat palvelutilanteeseen molemmin puolin mahdollisuuden tarkentaa asiakkaan toiveita työstä tai tilanteesta, työn vastaanoton rajoitteista ja tietoa muista asiakkaan palveluun oleellisesti vaikuttavista seikoista.

3. Selkeyttääkö työtarjouksiin ehdotetut muutokset kokonaisuutena työtarjouksia koskevaa sääntelyä?

Kyllä.

1. Onko teillä lausuttavaa työnhakijalle tai työvoimaviranomaiselle ehdotetusta velvollisuudesta työnhakuprofiilin laatimiseen ja julkaisemiseen palvelualustalla?

Esityksessä pyritään lisäämään Työmarkkinatorilla julkaistujen työnhakuprofiilien määrää. Tämä voi parantaa työnhakijoiden ja työnantajien kohtaantoa tuomalla työnhakijoiden osaamista nykyistä paremmin esille ja Keski-Uudenmaan työllisyysalue pitää tätä kannatettavana. Samalla on selvää, että työnhakuprofiilien julkaiseminen ei palvele tarkoituksenmukaisesti kaikkia työnhakijoita.

Keski-Uudenmaan työllisyysalue ilmaisee myös huolensa uudesta työvoimaviranomaiselle kohdennetusta tehtävästä, joka ohjaa työvoimaviranomaisen työtä sen sijaan, että kunnat voivat kehittää työtä tarkoituksenmukaiseen suuntaan. Työllisyysalue on huolissaan työnhakuprofiiliin määrittelyyn viranomaistyön määrästä ja esityksessä annetuista arvioista, jotka eivät vastaa todellista tilannetta (10 minuuttia profiilin laatiminen, 2 min tarkistaminen). Työnhakijoiden joukossa on paljon asiakkaita, joilla ei ole edellytyksiä itsenäiseen työnhakuprofiilin luomiseen. Mikäli työnhakuprofiili liitetään osaksi asiakkaan veloitteita, on sen automatisointi saatava käyttöön samanaikaisesti profiilin laatimisen velvoittavuuden kanssa. Työllisyysalue on huolissaan siitä, että asiakkaiden palveluprosessin keventämisestä vapautuvat resurssit kuluvat työnhakuprofiilista syntyviin tehtäviin eikä aikaa palvelutarpeen mukaiselle ohjaustyölle jää.

Työnhakuprofiilin määrittäminen velvoittavaksi ja joissain tapauksissa työvoimaviranomaisen tehtäväksi sisältää ongelmia työmäärän lisäksi profiilin tuottamaan tietoon liittyen. Työvoimaviranomaisen tulkinta asiakkaan osaamisprofiilista tai työnhaun kohdentamisesta voi olla työnhakijan näkökulmasta virheellinen, lisäksi puolesta tekeminen ei tue asiakkaan oma-aloitteisuutta ja aktiivisuutta. Velvoittavuuden sijaan työnhakuprofiilin hyötyjen ja merkityksen korostaminen asiakkaan ohjaustilanteessa voisi lisätä niiden määrää alustalla.

2. Onko teillä lausuttavaa työnhakijoiden työnhakuprofiilissa olevien henkilötietojen (koulutus, työkokemus, muu osaaminen ja työtoiveet) julkaisemisvelvollisuudesta ehdotetussa muodossa julkisena tietopalveluna?

Työnhakuprofiilin kriteerit ja siinä ilmoitetut tiedot olisi hyvä määritellä esitystä tarkemmin, etenkin jos työvoimaviranomaiselle tulee velvoite niiden laatimiseen asiakkaan puolesta. Tekoälyyn perustuvan teknologian hyödyntäminen sisältää esityksessäkin kuvatun riskin vääristä tiedoista ja asiakkaan vääriinohjautumisesta, mikä voi lisätä entisestään työvoimaviranomaisten työtä ja myös muita työllisyysalueen asiakastyötä tekeviä tahoja esimerkiksi palvelutoreilla.

3. Onko teillä lausuttavaa työnhakuprofiilien tietovarantoa koskevista muutoksista?

Työnhakuprofiilien julkaiseminen julkisena tietopalveluna tukisi työnvälitystä ja toisi yksityisille työnvälitystä tekeville yrityksille nykyistä parempaa tietoa alueen työnhakijoiden profiileista. Keski-Uudenmaan työllisyysalue pitää tätä kannatettavana. Samalla kuntien työllisyyspalveluiden ja työvoimaviranomaisten tulisi saada käyttöönsä vastaavat tiedot.

4. Onko teillä muuta lausuttavaa palvelualustaa tai työnhakuprofiileja koskeviin muutoksiin?

Työnhakua ja kohtaantoa edistävän palvelualustan kehittäminen eri tietotalustojen dataa hyödyntäväksi ja kaikkia toimijoita palvelevaksi on tärkeää, nyt tätä tekevät yksityisen sektorin palveluntuottajat, joilta työllisyysalueet hankkivat lisäosia julkisten järjestelmien kylkeen.

1. Onko teillä lausuttavaa koulutusta vailla olevia nuoria koskevista muutoksista? Erityisesti Opetushallitusta ja Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskusta pyydetään muun ohella arvioimaan esitettyjen muutosten kohderyhmien suuruutta, koska työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole ollut käytettävissään tähän tarvittavia tilastotietoja.

Keski-Uudenmaan työllisyysalue pitää hyvänä ajatuksena laajentaa koulutukseen hakuvelvollisuuden täyttämistä esityksen mukaisilla ehdotuksilla, lisäksi suunnitelman määräaikojen pidentäminen nuorten opintoihin hakeutumisen osalta kannatettavaa.

2. Onko teillä lausuttavaa työttömyysturvaseuraamuksia koskevista muutoksista?

Ennakoiva viestintä ja sitä tukevat työkalut asiakkaiden suuntaan työttömyysturvaan liittyvistä velvollisuuksista ovat keskeistä, jotta vähennetään inhimillisistä erehdyksistä tai virheistä johtuvia työttömyysetuuden menetyksiä. Tämä vähentäisi myös riskiä aulapalveluiden ja muiden ohjaus- ja neuvontapalveluiden kuormittumisesta virhetapauksissa.

3. Onko teillä lausuttavaa muista työttömyysturvamuutoksista?

Ei lausuttavaa.

1. Onko teillä lausuttavaa työllisyysvaikutusarvioihin?

Keski-Uudenmaan työllisyysalue huomauttaa, että esityksen muutosten työllisyysvaikutusten arviointi on kesken ja sisältää epävarmuuksia. Täydentävien työnhakukeskusteluiden prosessin

keventämisessä esitetyt luvut kulujen laskusta ovat optimistisia, koska nykyisessä palveluprosessissa täydentäviä työnhakukeskusteluja ei juuri käydä. Lisäksi palveluprosessin keventäminen ei vähennä asiakkaiden ohjaustarvetta, vaan mahdollistaa resurssien kohdentamisen nykyistä paremmin palvelutarpeen mukaisesti.

2. Onko teillä lausuttavaa liittyen työvoimaviranomaisvaikutuksiin?

Hallituksen esitys sisältää työnhakijan asiakaspalveluprosessin keventämisen ohella uuden velvoittavan viranomaistehtävän, johon liittyy Keski-Uudenmaan työllisyysalueen näkökulmasta perusteltu huoli vapautuvan ohjaustyöhön kohdennettavan resurssin hupenemisesta asiakkaiden työnhakuprofiilien laadintaan. Näin ollen esityksessä mainittu palveluprosessin keventämisen myötä syntyvä 3,3 miljoonan euron kustannussäästö ei itseasiassa toteudu, vaan laskennallinen vapautuva resurssi kohdistuu toisaalle. Koska TE-palveluiden siirto kunnille toteutettiin jo valmiiksi alijäämäisenä, työllisyysalue vastustaa valtionosuuden pienentämistä vuoden 2026 talousarvioon.

Työvoimaviranomaisen työn vahva lakisääteinen säätely estää työllisyysalueen omaa työvoimaviranomaisen työn kehittämistä, eikä sitä toivota lisättävän. Työttömyysturvaan liittyvien laiminlyöntien määrän kasvu lisää myös viranomaisen valvontatyötä. Samalla laiminlyönneistä johtuvien työttömyysturvaseuraamusten kasvamisen vaikutukset valmisteilla olevaan toimeentulotuen kokonaisuudistukseen nähden tuskin aikaansaavat sellaisia myönteisiä työllisyysvaikutuksia, jotka ylittäisivät inhimillisen kärsimyksen ja viranomaisten lisääntyvän työmäärän. Erityisesti, mikäli työpaikat ja työmahdollisuudet eivät lisäänty samassa suhteessa.

3. Onko teillä lausuttavaa muista vaikutusarvioista?

Keski-Uudenmaan työllisyysalue näkee, että vaikutusten arvioinnissa tulee etupainotteisesti tunnistaa myös ei-tavoitellut/ ei-toivotut vaikutukset, jotta ne voidaan ottaa huomioon päätöksenteossa. Nämä arvioinnit auttavat varmistamaan, että lainsäädäntömuutokset tukevat työllisyyttä ja että mahdolliset negatiiviset vaikutukset voidaan minimoida. Työllisyysalue painottaa asiakkaan todellista palvelutarvetta työllisyyttä edistävien toimenpiteiden tosiasiallisena arviontipohjana, vaikka ymmärtää velvoittavuuden tavoitteen. Erityisen tuen tarpeessa olevat ryhmät tulee pystyä palvelemaan nykyistä aikaisemmassa vaiheessa nykyistä joustavammin menetelmin yhteistyössä hyvinvointialueiden ja KELAn sekä kuntien muiden palveluiden kanssa.

Työllisyysalue toivoo myös kokonaisvaikutusten arviointia käynnissä olevan sosiaaliturvan uudistuksen ja hallituksen esityksen osalta.

Muuta lausuttavaa?

Keski-Uudenmaan työllisyysalue näkee, ettei lakiesitys vielä tuo tarvittavaa joustavuutta uudenlaisten palveluiden kehittämiseen. Kuntien rooli jää lakiesityksessä vähäiseksi, eikä uusien työllisyysalueiden toimintaympäristöä ja kuntia palveluiden tuottajina tunnisteta lakiesityksessä.

Jamisto Annukka
Keski-Uudenmaan työllisyysalue / Järvenpään kaupunki